

Suomen
urheilun
eettinen
keskus
SUEK ry

HÄIRINTÄ SUOMALAISESSA KILPAURHEILUSSA

Jääkiekkoliiton osaraportti

Tämä osaraportti on tuotettu osana Suomen urheilun eettinen keskus SUEK ry:n Häirintä kilpaurheilussa -tutkimushanketta vuonna 2020. Suomen Jääkiekkoliitto on osallistunut tutkimushankkeeseen, jonka vuoksi liitolle on koottu tämä lajikohtainen raportti kehittämistyön tueksi. Vastaavat lajikohtaiset raportit on koostettu tutkimuksen aineistosta kaikille yli 100 vastauksen lajeille. Lajiraportit eivät ole keskenään vertailukelpoisia, sillä vastaajien ikä- ja sukupuolijakaumat vaihtelivat lajeittain merkittävästi. Vertailtavuuteen vaikuttaa myös se, että kilpaurheilijan määritelmä ei ole lajien kesken yhdenmukainen. Huom. Tässä osaraportissa käsitellään jääkiekkoliiton alaisten urheilijoiden tuloksia. Ammattilaisjääkiekon tulokset ovat Jääkiekkoliiton ry:n osaraportissa.

Taustatietojen kuvaus

Jääkiekon osalta vastauksia häirintäselvitykseen tuli yhteensä **670**. Kysely lähetettiin liiton antamien tietojen mukaan arviolta 16 430 urheilijalle, joten arvioituksi **vastausprosentiksi muodostui 4**. Vastausprosentti jäi matalaksi. Muihin lajeihin suhteutettuna lajin vastausprosentti oli tutkimuksessa alemmaa keskitasoa. Sukupuolittain vastauksia tuli eniten miehiltä (532). Kilpailutason osalta suurin osa vastaajista oli alueellisen/piirikunnallisen tason (303) tai kansallisen tason urheilijoita (285). Vastaajien ikäjakauma painottui selkeästi nuoriin, enemmistö vastaajista oli 16–20-vuotiaita.

Tarkemmat tilastot osaraportin tuloksista löytyvät liitteestä 1.

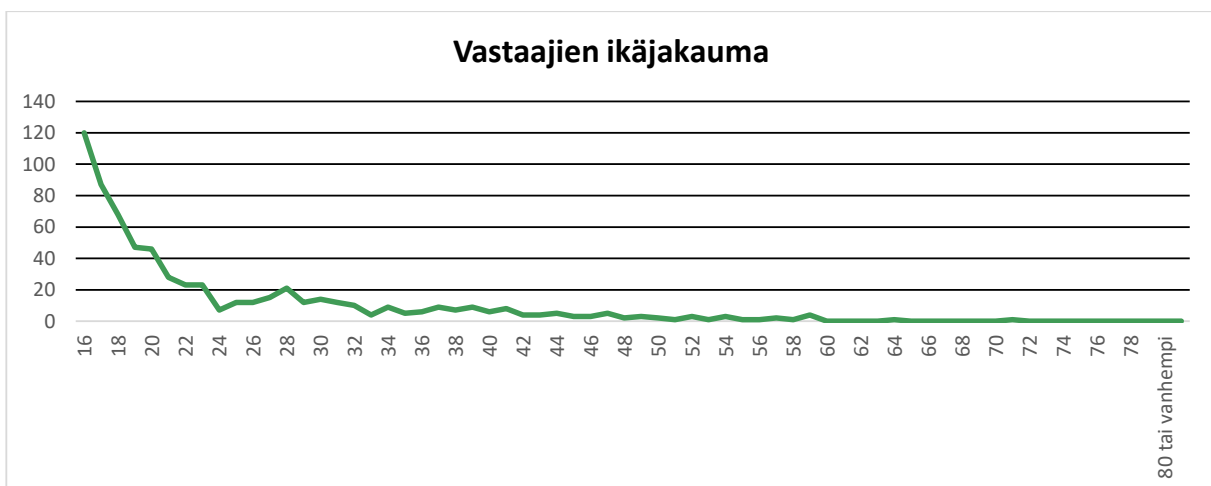
Kohdejoukko	Vastaukset	Vastaus %
16 430 (arvioitu)	670	4 (arvioitu)

Sukupuolittain vastaukset jakautuivat seuraavasti:

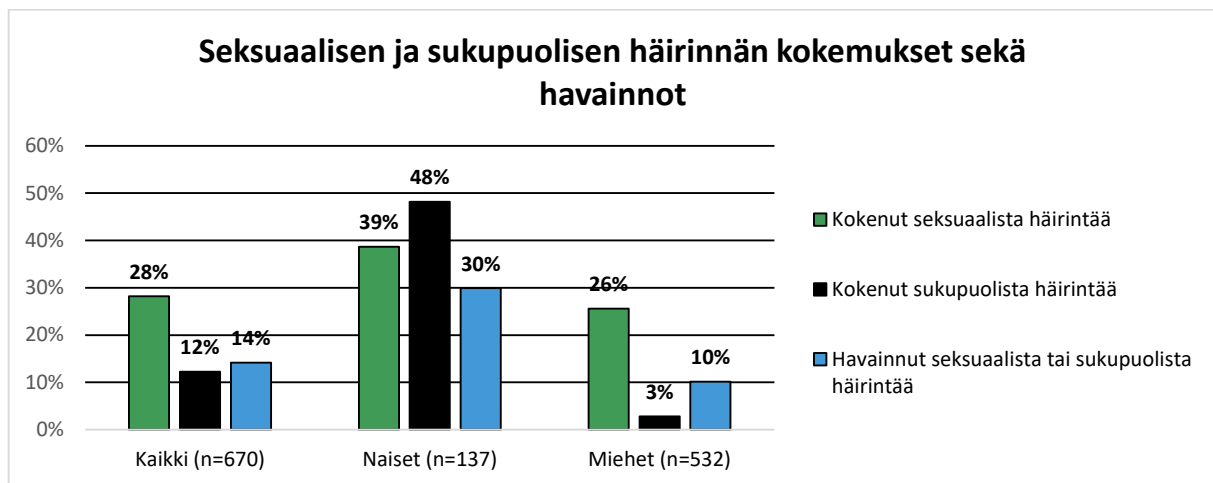
Nainen	137
Mies	532
En halua tai en osaa vastata	1

Kilpailutason mukaan vastaajat jakautuivat seuraavasti:

Alueellinen/piirikunnallinen taso (esim. aluemestaruuskilpailut, alueelliset sarjat joukkuelajeissa)	303
Kansallinen taso (esim. valtakunnalliset sarjat joukkuelajeissa, kansalliset kilpailut)	285
Nuorten maajoukkue taso	35
En halua tai en osaa vastata	34
Aikuisten kansainvälinen taso (Olympia-, Paralympia-, MM- tai EM-kisaedustus)	7
Aikuisten maajoukkue taso	5
Nuorten kansainvälinen taso (Nuorten Olympia-, MM- tai EM-kisaedustus)	1
En ole osallistunut kilpailutoimintaan viimeisen 5 vuoden aikana	0

Keskeiset tulokset

Jääkiekon vastaajista 28 prosenttia oli kokenut viimeisen viiden aikana urheilutoiminnassa seksuaalista häirintää. Naisista seksuaalista häirintää oli kokenut 39 prosenttia ja miehistä 26 prosenttia. **Lukemat ovat jonkin verran korkeampia kuin koko tutkimuksen aineistossa.** Koko aineistossa seksuaalista häirintää oli kokenut noin neljännes vastaajista (26 prosenttia) ja naisvastaajista liki kolmannes (32 prosenttia). Myös miesvastaajien kokeman seksuaalisen häirinnän osuus oli jääkiekossa suurempi (26) prosenttia verrattuna kokonaisaineistoon (19 prosenttia).

Seksuaalisen häirinnän muodoista eniten jääkiekossa oli koettu yleisempää häiritsevää puhetta (165 vastausta) sekä sanallista seksuaalista häirintää (68 vastausta). Vakavampien muotojen osalta seitsemän henkilöä ilmoitti, että heitä oli painostettu tai pyydetty seksuaaliseen kanssakäymiseen ja 13 kertoi kokeneensa fyysistä seksuaalista häirintää.

Sukupuolista häirintää oli kokenut naisjäähkiekkoilijoista lähes joka toinen (48 prosenttia). **Lukema on hyvin korkea verrattuna myös koko tutkimuksen aineistoon,** jossa sukupuolista häirintää oli kokenut 23 prosenttia naisista. Sukupuolisen häirinnän muodoista eniten oli koettu ominaisuuksien vähättelyä tai kyseenalaistamista sukupuolen perusteella (65 vastausta), syrjintää tai sukupuolen perusteella heikompaan asemaan asettamista (37 vastausta) sekä sukupuolen tai sen ilmaisun halventamista (23 vastausta).

Seksuaaliseen häirintään olivat syyllistyneet eniten toiset urheilijat (43 prosenttia kaikista syyllistyneistä), oma tai toisen urheilijan valmentaja (20 prosenttia) sekä yleisö, fanit tai someseuraajat (14 prosenttia). Sukupuolisen häirinnän osalta tekijät olivat jakautuneet enemmän kuin seksuaalisessa häirinnässä, mutta kolmen eniten syyllistyneen järjestys oli sama. Seksuaaliseen ja sukupuoliseen häirintään syyllistyneet olivat pääasiassa miehiä.

Noin joka toinen (51 prosenttia) vastaajista kertoi, ettei osannut sanoa onko oma lajiliitto puuttunut urheilussa tapahtuvaan häirintään tai tehnyt töitä häirinnän ehkäisemiseksi urheilussa. Vastaajista 60 kertoi syyllistyneensä itse sanalliseen seksuaaliseen häirintään.

Tulosten syventäminen

Tuloksia tarkastellessa ja tulkitessa tulee huomioida monta seikkaa. Tässä tutkimuksessa mukana olleita lajeja ei voida suoraan vertailla, sillä vastaajat painottuivat eri lajeissa eri tavoin. Eroja syntyi etenkin sukupuolijakaumien kohdalla. Esimerkiksi niissä lajeissa, joissa häirinnän kokonaistaso nousi korkeaksi, saattoi vastaajissa olla selkeästi enemmän nuoria naisia kuin lajeissa, joissa häirinnän yleisyys jäi matalammaksi. **Lajien väliseen vertailtavuuteen vaikuttaa myös se, että lajit saivat itse määritellä ne henkilöt, jotka luetaan kilpaurheilijoiksi.** Tämä on voinut johtaa eri lajeissa erilaisiin tulkintoihin. Myöskään tämän vuoksi lajien suora vertailu ei ole mielekäästä.

Jääkiekossa häirintäkokemukset olivat yleisiä varsinkin nuorilla naisilla, mutta myös miehistä noin joka neljäs oli kokenut seksuaalista häirintää. **Tulokset selittyvät osittain vastaajien ikäjakaumalla, joka painottui nuoriin vastajiin. Nuoret ovat alttiimpia häirinnän kohteeksi joutumiselle kuin vanhemmat ikäluokat.**

Vastaajien ikäjakauma ei kuitenkaan selitä kokonaan seksuaalisen häirinnän yleisyyttä jääkiekossa. Tutkimuksessa tehtiin myös erillinen tilastollinen analyysi, jossa tarkasteltiin, onko häirintä ominaisempaa joillekin lajeille kuin toisille. Tässä analyysissä suljettiin pois ne tekijät, jotka vaikuttavat yleisesti häirinnän määrään (esim. nuorten naisten painottuminen vastaajissa) ja katsottiin, jääkö jäljelle lajin oma vaikutusta.

Analyysissä havaittiin, että neljällä lajilla oli seksuaalista häirintää lisäävää vaikutusta. Eli näissä lajeissa seksuaalinen häirintä on analyysin perusteella todellisuuudessa yleisempää kuin muissa lajeissa. **Jääkiekko oli yksi näistä lajeista.** Sukupuolisen häirinnän osalta eroja lajien väliltä ei löydetty.

Syytä sille, miksi näissä neljässä lajissa seksuaalinen häirintä osoittautui yleisemmäksi kuin muissa, ei kyetty tämän tutkimuksen puitteissa selvittämään. **Mahdollisia syitä on monia.** Käsiteltävät ilmiöt ovat monimutkaisia ja -ulotteisia kokonaisuuksia, joihin ei ole olemassa yksiselitteisiä vastauksia. Selittävien tekijöiden jäljille pääseminen edellyttäisi tarkempia ja syvällisempiä lajikohtaisia analyysejä sekä perehtymistä, mikä ei ollut mahdollista tälle tutkimukselle asetetuissa raameissa.

Toistaiseksi syiden pohdinta jää spekulatiiviselle tasolle. **Yksi vaihtoehto on, että erot seksuaalisen häirinnän yleisyydessä voitaisiin selittää jollain tekijällä, joka ei ollut mukana tämän tutkimuksen analyyseissä.** Yksittäisissä kansainvälisissä tutkimuksissa seksuaalisen tai sukupuolisen häirinnän yleisyydessä ei ole havaittu merkittäviä eroja eri lajien välillä. Sama havainto on tehty myös yksilö- ja joukkueurheilun osalta. Tutkimustieto aiheesta on kuitenkin vielä puutteellista.

Analyysissä havaitut erot saattavat selittyä myös esimerkiksi lajin kulttuuriin tai ilmapiiriin liittyvillä seikoilla. Jääkiekon osalta aineistossa oli merkittävä määrä yleisempää häiritsevää puhetta ja sanallista seksuaalista häirintää. Naiskiekkoilijoista suuri osa oli kokenut myös jotain sukupuolisen häirinnän muodoista, kuten ominaisuuksien vähättelyä sukupuolen perusteella.

Lajiin on saattanut pesiä puhetapoja tai -tyylejä, jotka altistavat etenkin naisia, mutta myös miehiä häirinnälle. Eniten häirintää oli koettu toisten urheilijoiden taholta, joten esimerkiksi harjoitustilanteissa/pukukopeissa esiintyvät epäasialliset ja/tai seksistiset kommentit/vitsit, ovat tulosten perusteella mahdollisia. Urheilun ulkopuolisissa tutkimuksissa on käsitelty häirinnälle altistavia riskitekijöitä muun muassa työyhteisöissä. Näissä tutkimuksissa häirinnälle suotuisaa toimintaympäristöä ovat edistäneet esimerkiksi seksistinen ja epäasiallinen ilmapiiri, tietouden puute sekä yhteisössä vallitsevat hierarkiat ja stereotyyppit.

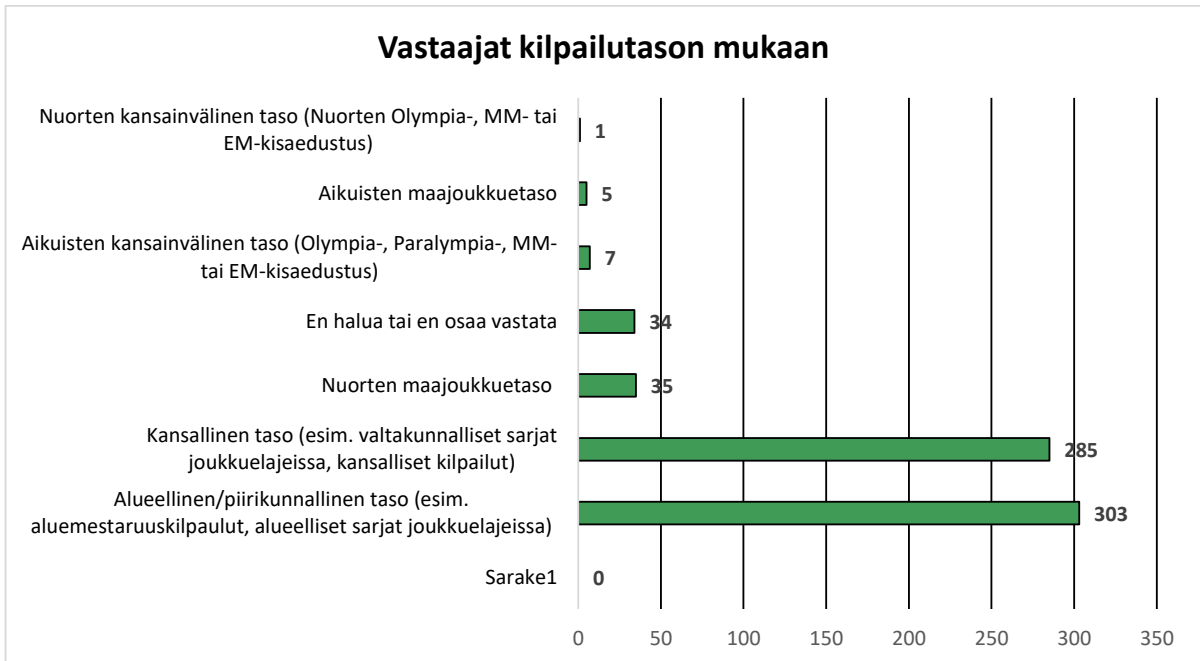
Tulosten yleistettävyyys

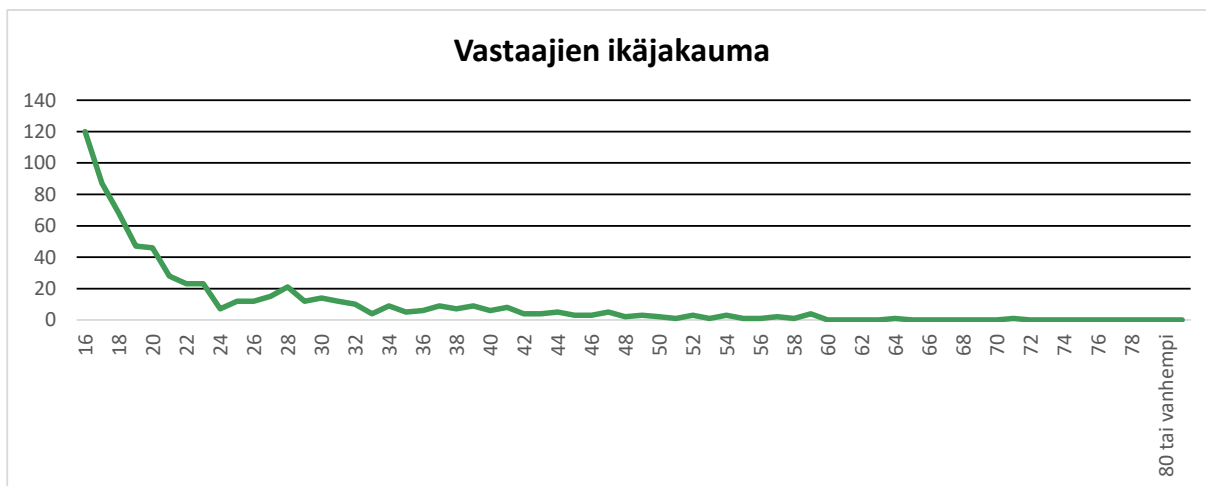
Tulosten yleistettävyyttä arvioidessa tulee huomioida, miten tutkimukseen vastanneet urheilijat edustavat koko lajin urheilijoita, eli lajin kokonaisjoukkoa. Tähän vaikuttaa muun muassa vastausprosentin suuruus sekä se, miten vastaajien sukupuoli- ja ikäjakauma edustaa kokonaisjoukkoa. Saatujen tietojen (liitto/SuomiSport-tietokanta) perusteella kokonaisjoukon sukupuolijakauma jakautui siten, että lajin urheilijoista 96 prosenttia oli miehiä ja naisia 4 prosenttia. Kyselyyn vastanneiden osalta vastaavat prosentit olivat 80 prosenttia (miehet) ja 20 prosenttia (naiset). Eli suhteellisesti naiset vastasivat kyselyyn selvästi miehiä ahkerammin. Tutkimuksissa on havaittu, että naiset vastaavat kyselyihin myös yleisellä tasolla miehiä useammin. Tietoa kokonaisjoukon ikäjakaumasta ei saatu, joten vastaajien ikäjakaumaa ei voitu suhteuttaa siihen. Tämä heikensi osaltaan tulosten yleistettävyyttä.

Yhteenvedona voidaan todeta, että matalan vastausprosentin, kokonaisjoukon sukupuolijakaumaan liittyvien tietojen puutteellisuuden sekä vastaajien sukupuolijakauman painottuneisuuden vuoksi **näiden tulosten perusteella ei voida tehdä suoria yleistyksiä koko lajia koskien. Tuloksiin on syytä suhtautua suuntaa antavina.** Toisaalta on huomioitava, että vastaajamäärä on lukumäärällisesti suuri (670 urheilijaa), joten vastaukset edustavat merkittävän suurta urheilijajoukkoa.

Liite 1 : Osaraportin tilastot tuloksista

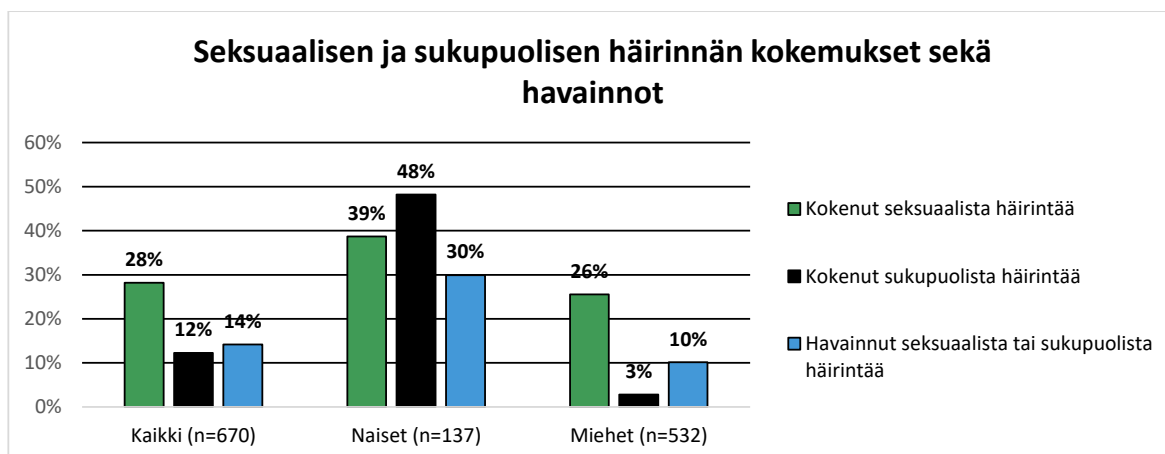
Taustatiedot

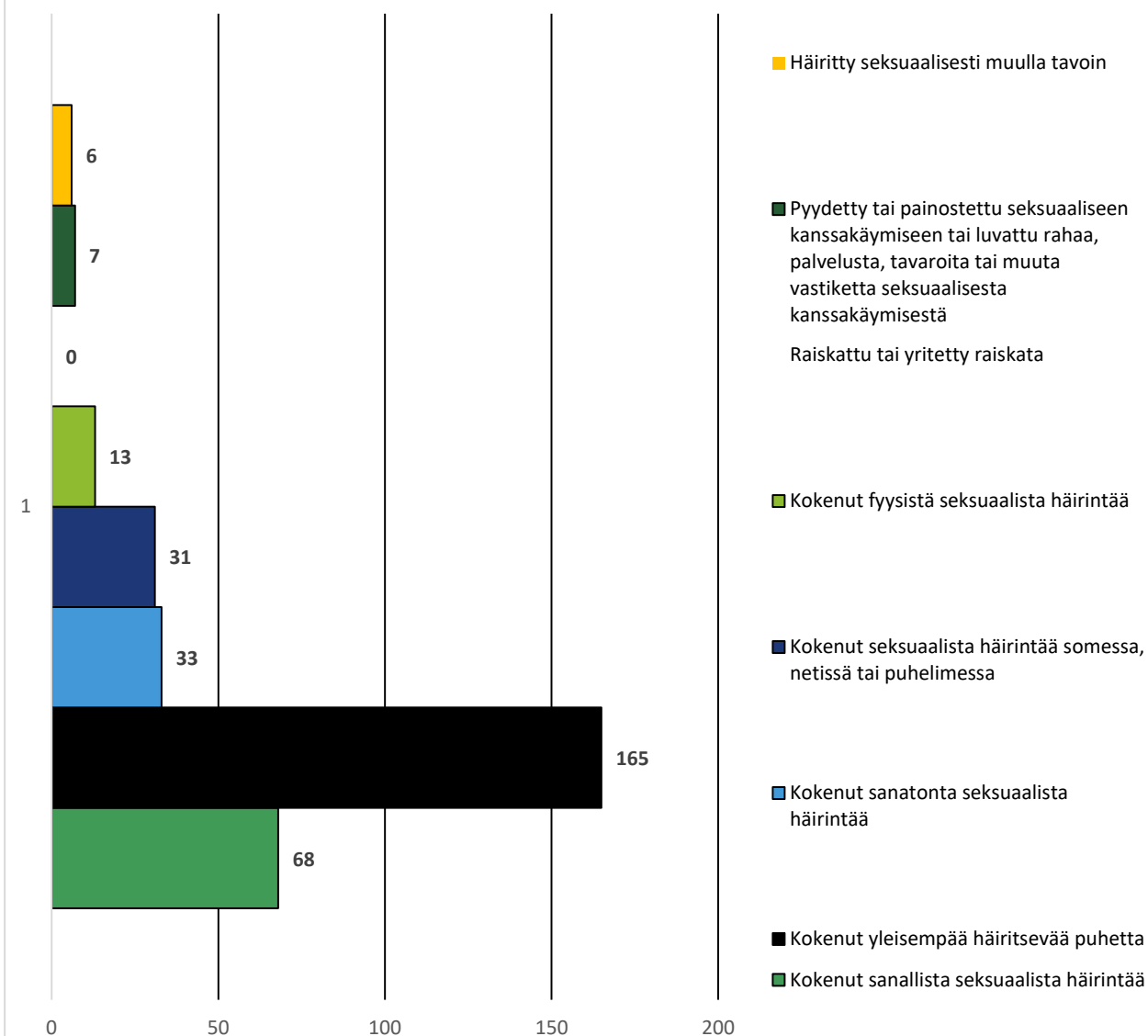

Tulokset

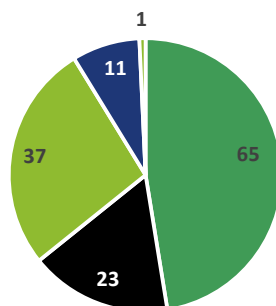
Kohdejoukko	Vastaukset	Vastaus %
16430 (arvioitu)	670	4 (arvioitu)

Viimeisen viiden vuoden aikana urheilutoiminnassa koetut seksuaalisen häirinnän muodot

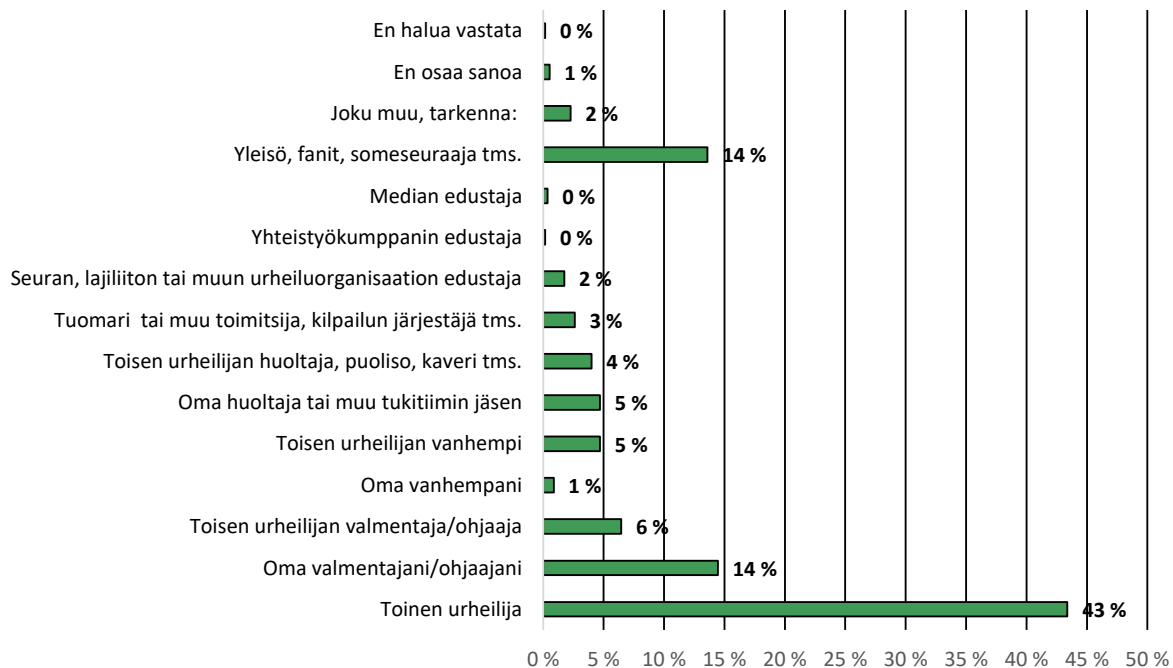

Viimeisen viiden vuoden aikana urheilutoiminnassa koetut sukupuolisen häirinnän muodot

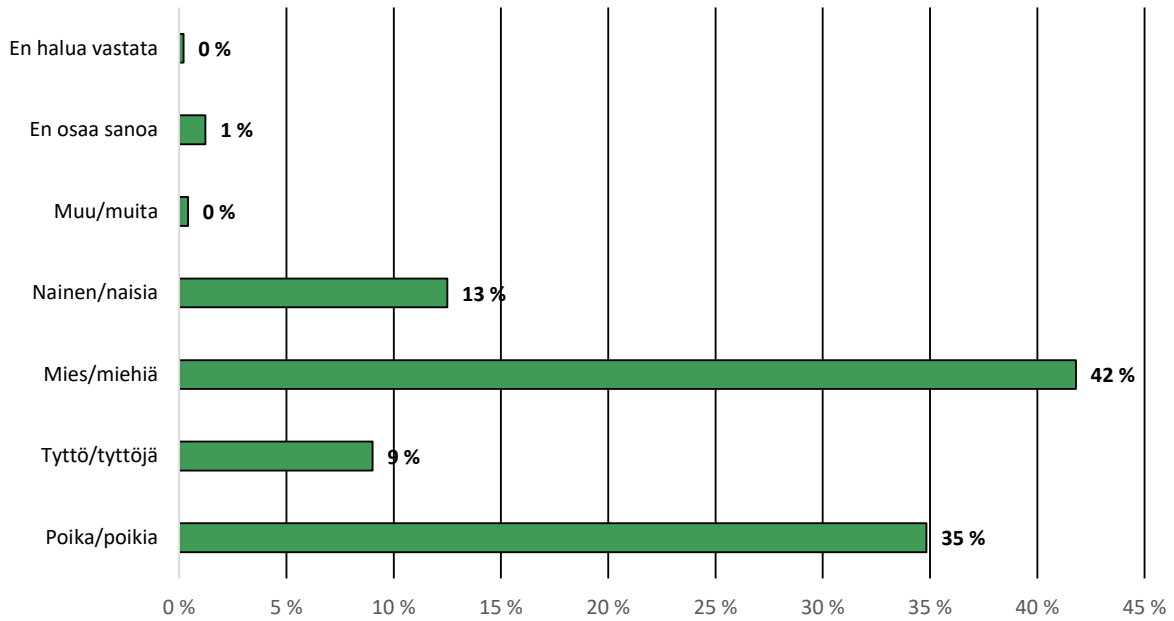
- Ominaisuuksia väheksytty tai kyseenalaistettu sukupuolen perusteella
- Sukupuolta tai tapaa ilmaista sitä halvennettu sanoin, elein tai teoin
- Syrjitty tai asetettu muita huonompaan asemaan sukupuolesi vuoksi
- Haukuttu tai kiusattu sukupuolen perusteella
- Häiritty jollain muulla tavoin sukupuolen perusteella

Seksuaaliseen häirintään syylistyneet (%)

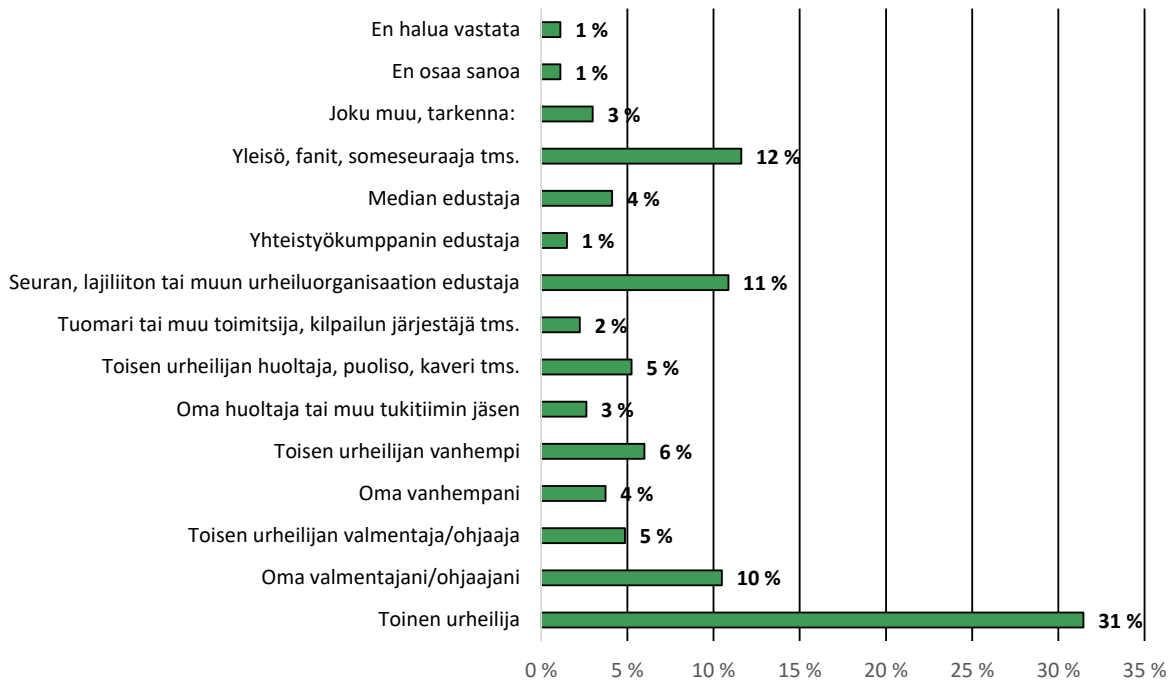

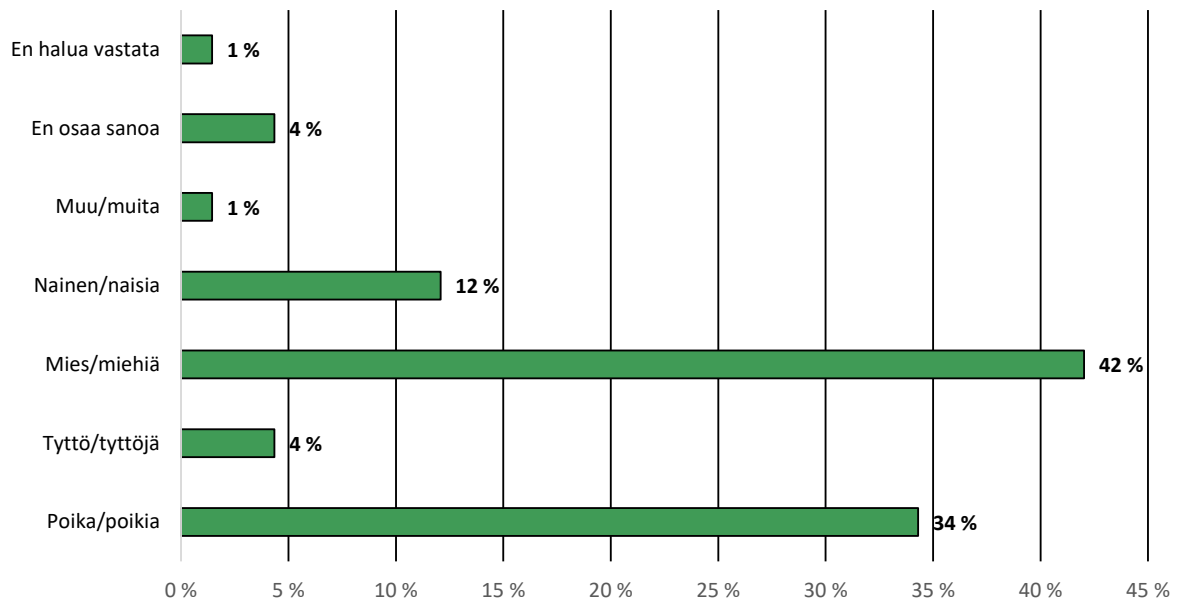
Seksuaaliseen häirintään syyllistyneiden sukupuoli (%)

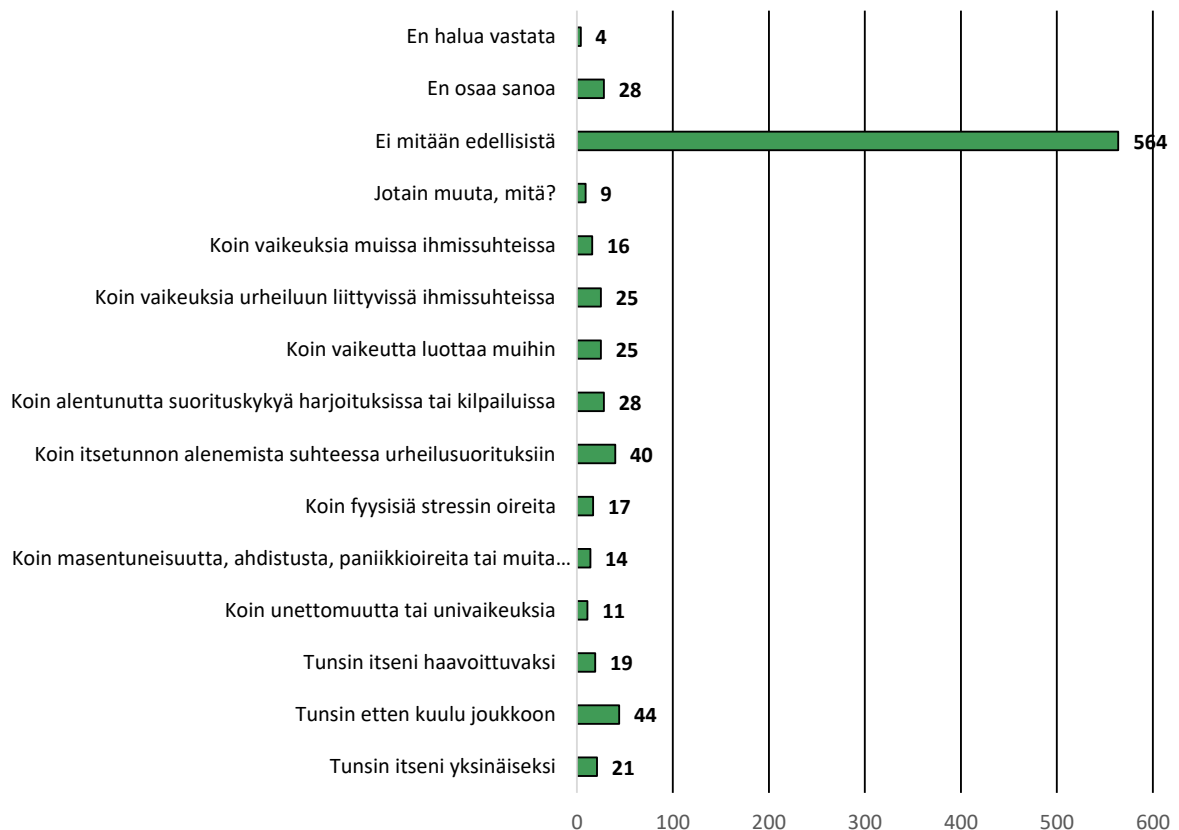
Sukupuoliseen häirintään syyllistyneet (%)

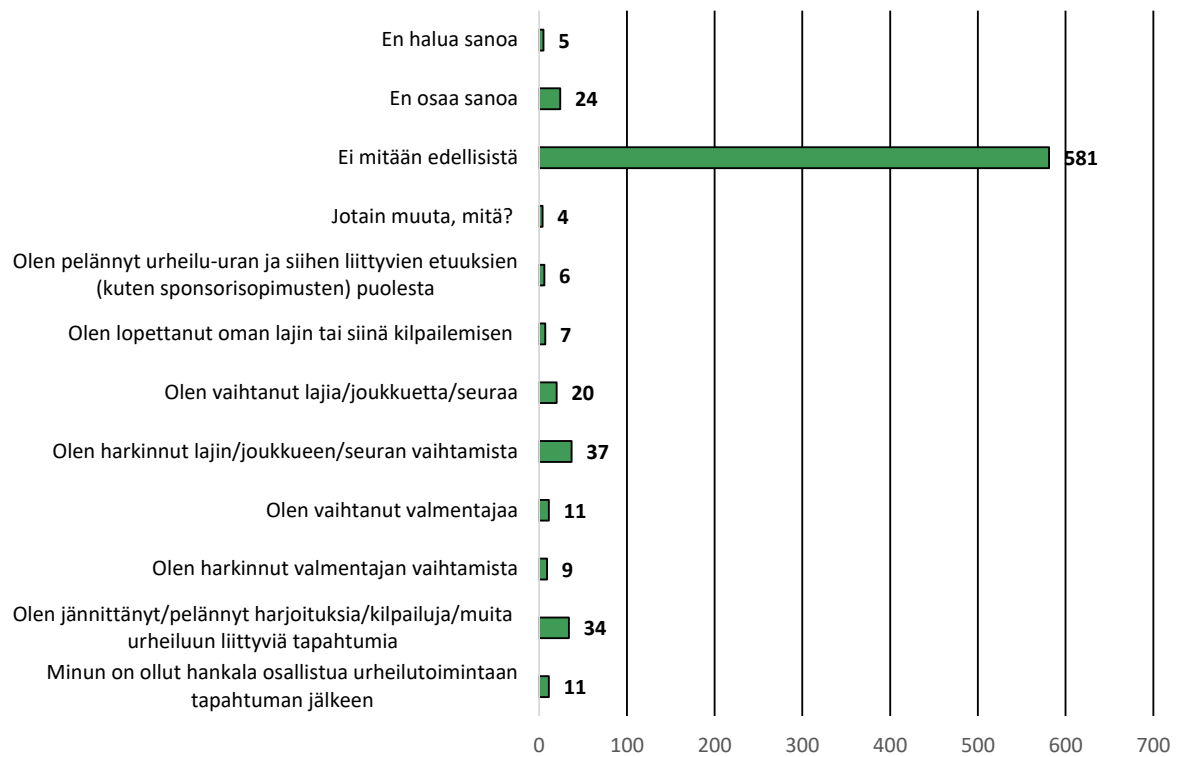
Sukupuoliseen häirintään syylistyneiden sukupuoli (%)

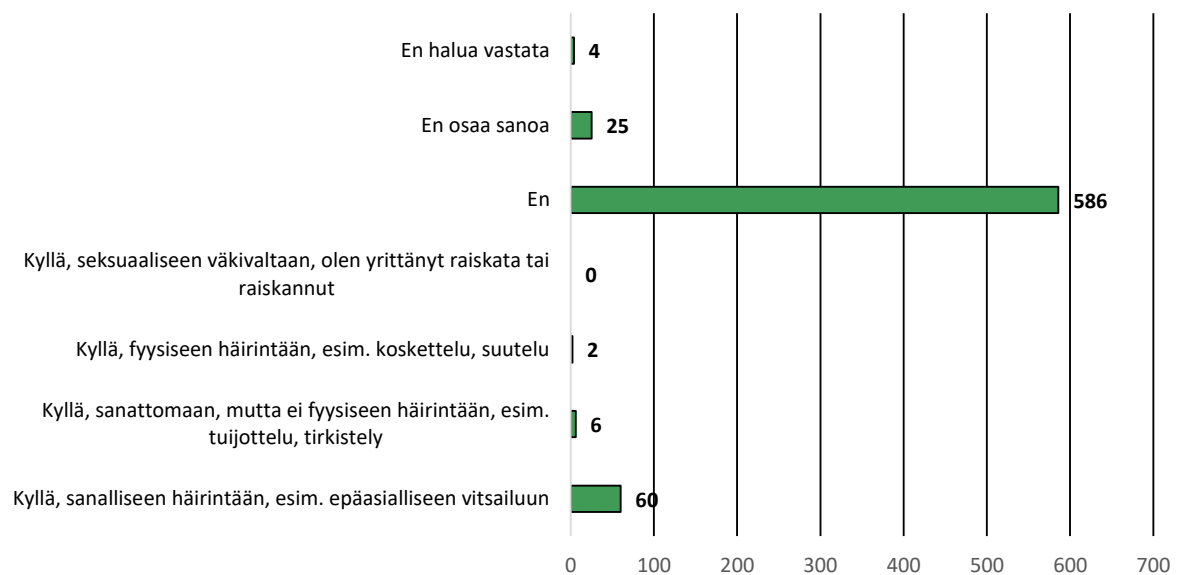
Kokemukset häirinnän psykologisista seurauksista

Kokemukset häirinnän seurauksista urheilutoimintaan liittyen

Oletko koskaan itse syyllistynyt urheilutoiminnassa seksuaaliseen tai sukupuoleen perustuvaan häirintään?

Onko oma lajiliittosi puuttunut häirintään urheilussa/ tehnyt töitä häirinnän ehkäisemiseksi urheilussa? (%)

